

Finančna stabilnost

REZULTATI ANKETE O POVPRŠEVANJU PO POSOJILIH NEFINANČNIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH

November 2012

POVZETEK

Živahnejša gospodarska aktivnost v prvi polovici lanskega leta ni vplivala na porast povpraševanja nefinančnih podjetij po posojilih pri domačih bankah. Nasprotno, obseg povpraševanja po posojilih s strani podjetij se je v letu 2011 skrčil za 27%, za dodatnih 15% pa v prvi polovici 2012. Ob hkratnem zniževanju novoodobrenih posojilih se stopnja presežnega povpraševanja v 2010, 2011 in prvi polovici 2012 ohranja med 28% in 30%.

Hkrati z zniževanjem obsega povpraševanja po posojilih se podjetja preusmerjajo k bankam v večinski tuji lasti, ki so na povečano povpraševanje odgovorile z relativno večjim odobravanjem posojil, nasprotno od velikih domačih bank, ki so stopnjo zavračanja prošelj za posojila povečale.

Iz anketnih podatkov je razvidna povezava med gospodarsko rastjo v lanskem letu in povpraševanjem po posojilih. Kljub temu se je stopnja presežnega povpraševanja, poleg dejavnosti, ki za banke pomenijo najvišje kreditno tveganje, povečala le še v predelovalnih dejavnostih, ki so lani ključno prispevale h gospodarski rasti. Poleg kreditnih standardov bank je na višje nerealizirano povpraševanje v tej dejavnosti vplival tudi vedno večji delež zavračanja posojil s strani strank. V prvem polletju letos je zaradi nestrinjanja strank s pogoji ostala nerealizirana več kot polovica povpraševanja po posojilih predelovalnih dejavnosti. Porast financiranja v tujini, zlasti podjetij iz dejavnosti z višjo gospodarsko rastjo, kaže na zamujene priložnosti domačih bank za izboljšanje kakovosti svojih naložb.

Presežno povpraševanje

Letošnja anketa o povpraševanju nefinančnih družb po posojilih je bila zastavljena enako kot v letu 2011. Namen ankete je bil ugotoviti trende pri povpraševanju podjetij po posojilih pri bankah, obsegu presežnega povpraševanja in najpogostejše razloge za zavračanje posojil. Že v lanskem letu je bilo ugotovljeno, da se poleg zavračanja posojil s strani bank kot pogost razlog za nesklentev posojilnih pogodb pojavlja tudi odstopanje od posojil tudi s strani podjetij.

Stopnja presežnega povpraševanja¹ je v letu 2011 na ravni agregata nefinančnih podjetij znašala 28,2%, kar je podobno kot v letu 2010, 29,3%². Podatki za prvo polovico leta 2012 kažejo ohranjanje visoke stopnje presežnega povpraševanja na ravni preko 30%.

Skupno povpraševanje nefinančnih družb po posojilih in novoodobrena posojila

Celoten obseg povpraševanja po posojilih se je v letu 2011 znižal za skoraj 5 mrd EUR na 13,3 mrd EUR, kar predstavlja zmanjšanje za 27,2% (v letu 2010 za 11,3%). Povpraševanje se ni znižalo le pri treh bankah in dveh hranilnicah.

Pospešeno usihanje povpraševanja podjetij po posojilih v letu 2011 je bilo nakazano že v lanski anketi, ko je povpraševanje v prvem polletju 2011 (preračunano na letno raven) kljub oživljeni gospodarski aktivnosti upadlo za 19%. Delež povpraševanja po posojilih pri bankah v ustvarjenem BDP se je lani znižal za skoraj 15 odstotnih točk, na 36,7%. Z večjim izkoriščanjem notranjih virov v

¹ Presežno povpraševanje je opredeljeno kot razlika med obsegom povpraševanja in obsegom novoodobrenih posojil. Stopnja presežnega povpraševanja je izračunana kot razmerje med presežnim povpraševanjem in obsegom povpraševanja, izraženo v %.

² V anketi sprašujemo po podatkih za dve zadnji leti ter za prvo polovico tekočega leta. Podatki za posamezno leto se v dveh zaporednih anketah lahko razlikujejo, pri čemer domnevamo, da je kakovost podatkov v novejši anketi izboljšana.

tem obdobju in povečanim obsegom zadolževanja v tujini so podjetja znižala tako obseg povpraševanja po posojilih kot tudi obseg dejansko najetih posojil pri bankah (o vzrokih za zavračanje posojil pišemo v zadnjem poglavju gradiva).

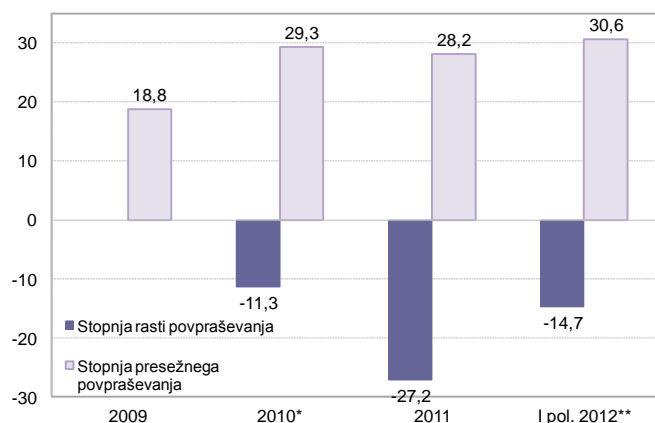
Tabela 1: Povpraševanje po posojilih, presežno povpraševanje in stopnja presežnega povpraševanja nefinančnih družb po posojilih

	2010	2011	I pol. 2012
Povpraševanje po posojilih (mio EUR)	18.246	13.288	6.331
- v deležu BDP v %	51,2	36,7	35,8
Presežno povpraševanje (mio EUR)	5.342	3.742	1.940
Stopnja presežnega povpraševanja (%)	29,3	28,2	30,6
Stanje posojil pri bankah (povp.leta, mio EUR)	20.256	19.269	18.152
- v deležu BDP v %	56,9	53,3	51,3

Vir: Anketa BS, BS, SURS

Obseg novoodobrenih posojil se je lani zmanjšal za več kot četrtnino, vendar nekoliko manj kot obseg povpraševanja, kar je nekoliko znižalo stopnjo presežnega povpraševanja glede na leto 2010. Trend zniževanja financiranja pri bankah se nadaljuje tudi v prvem polletju 2012, tako z nadaljnjim upadanjem povpraševanja po posojilih, kot tudi novoodobrenih posojil. Stopnja presežnega povpraševanja je v prvi polovici 2012 rahlo narasla in dosegla 30,6%.

Slika 1: Stopnja rasti povpraševanja in stopnja presežnega povpraševanja, v %.

*Opomba: Stopnja rasti povpraševanja je v letu 2010 je brez petih bank, ki so sporočile, da so evidenco o povpraševanju vzpostavile šele z letom 2010. ** Glede na I pol. 2011 po anketi iz leta 2011.

Vir: Anketa BS v letih 2011 in 2012

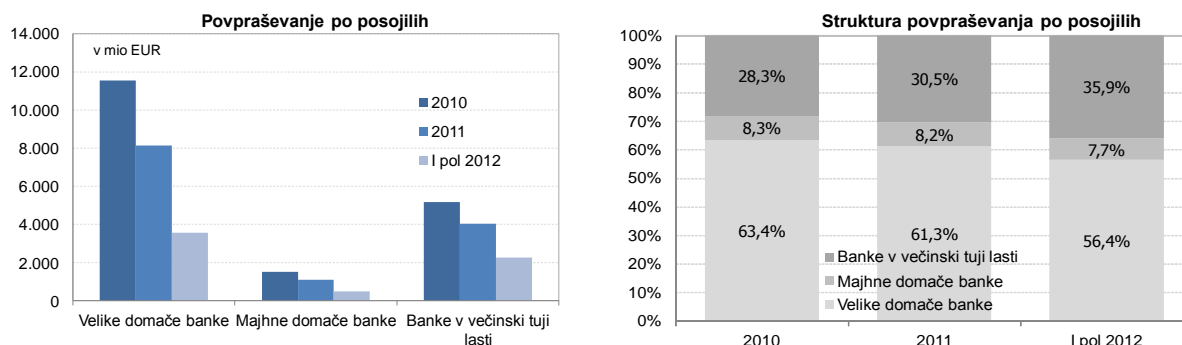
Povpraševanje nefinančnih družb in odobritev posojil po skupinah bank

Obseg povpraševanja po posojilih se je v letu 2011 zmanjšal v vseh treh skupinah bank, za razliko od leta 2010, ko je povpraševanja upadlo le pri velikih domačih bankah (s prevladujočim vplivom na znižanje povpraševanja v celotnem bančnem sistemu). Znižanje povpraševanja po posojilih je bilo tudi lani največje pri velikih domačih bankah (za 29,6%), kjer so nižje povpraševanje zaznali pri vseh šestih bankah v skupini. V letu 2011 so podjetja 61,3% svojega povpraševanja po posojilih naslovila na velike domače banke, v prvi polovici letos je ta delež znižan na 56,4%.

V skupini majhnih domačih bank se je povpraševanje po posojilih lani povečalo pri dveh bankah in dveh hranilnicah, pri ostalih treh pa je bil padec tako močan, da je odločilno vplivalo na padec povpraševanja na ravni celotne skupine bank (-28,2%).

Povpraševanje po posojilih v bankah v večinski tuji lasti se je lani v povprečju znižalo najmanj, za 21,5%, k čemur so verjetno prispevale tudi nižje obrestne mere za posojila podjetjem glede na ostale skupine bank. V strukturi povpraševanja po posojilih podjetij je delež teh bank lani narastel za slabi 2 odstotni točki, v prvem polletju letos pa še za 5 odstotnih točk, na 35,9%.

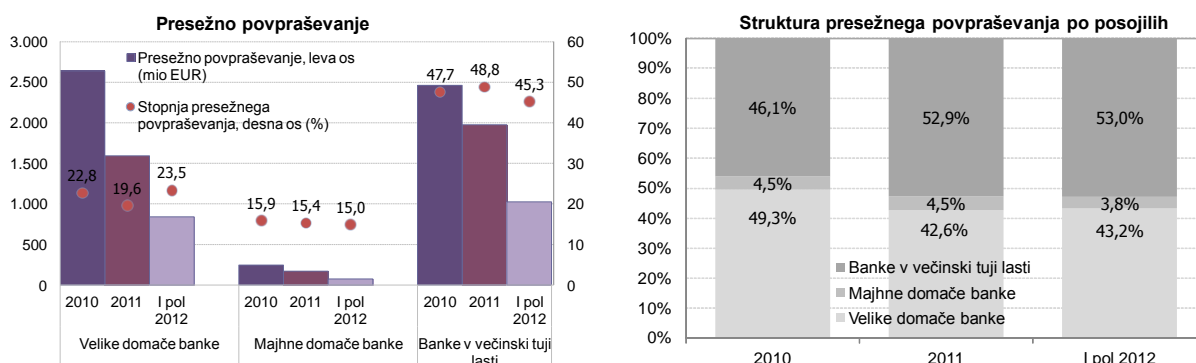
Slika 2: Povpraševanje po posojilih po skupinah bank, v mio EUR in struktura povpraševanja v %

Vir: Anketa BS

Ob relativno višjem povpraševanju po posojilih bank v večinski tuji lasti ostaja presežno povpraševanje pri teh bankah najvišje: skoraj 2 mrd EUR ali 53% celotnega lanskega presežnega povpraševanja po posojilih je bilo zavrnjenega pri bankah iz te skupine, kar je za skoraj 7 odstotnih točk več kot v letu 2010. Stopnja presežnega povpraševanja pri bankah v večinski tuji lasti je na ravni skupine dosegla 48,8%, oziroma skoraj polovico povpraševanja podjetij po posojilih banke v večinski tuji lasti zavrnejo. Tudi v ostalih letih, za katera razpolagamo z anketnimi podatki je bila stopnja presežnega povpraševanja pri tej skupini bank najvišja.

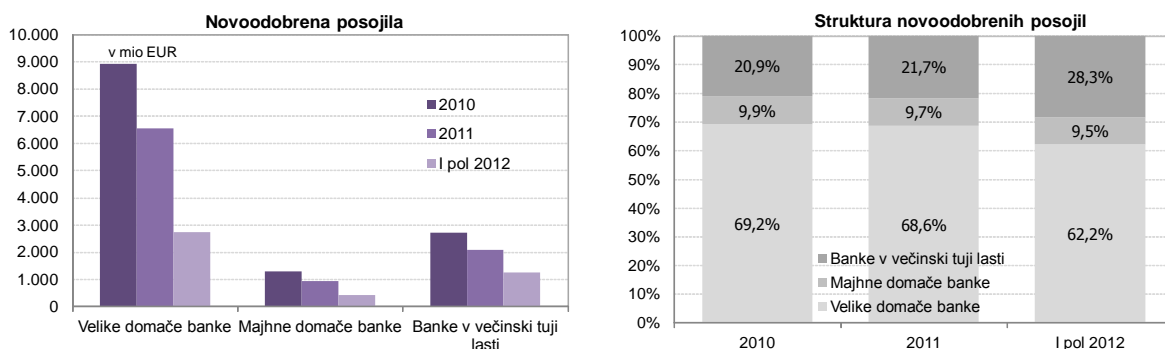
Slika 3: Presežno povpraševanje po posojilih in stopnja presežnega povpraševanja po skupinah bank, v mio EUR in struktura presežnega povpraševanja v %

Vir: Anketa BS

Kljub temu je opazno, da se je stopnja presežnega povpraševanja pri bankah v večinski tuji lasti v letošnjem prvem polletju znižala. Na večje povpraševanje so se te banke odzvale tudi z večjim odobravanjem posojil. V strukturi novoodobrenih posojil so banke v večinski tuji lasti letos povečale delež za 6,6 odstotnih točk, na 28,3%, medtem ko so velike domače banke povečale restriktivnost pri kreditiranju podjetij, kar se odraža tako v večji stopnji presežnega povpraševanja, kot v zniževanju deleža v novoodobrenih posojilih.

Slika 4: Novoodobrena posojila po skupinah bank, v mio EUR in struktura novoodobrenih posojil, v %

Vir: Anketa BS

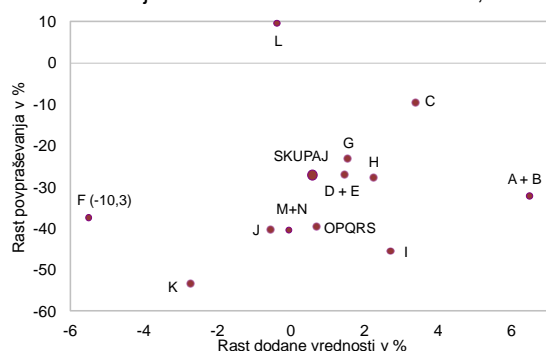
Povpraševanje po posojilih in odobritev posojil po dejavnostih

V letu 2011 se je obseg povpraševanja po posojilih znižal v enajstih dejavnostih, zgolj v dejavnosti poslovanja z nepremičninami se je obseg povpraševanja povečal, in sicer za 9,6%. Povpraševanje po posojilih se je v letu 2011 najbolj skrčilo v dejavnostih:

- finančno posredništvo (- 53,3%),
- gostinstvo (- 45,5%),
- strokovne in druge poslovne dejavnosti (- 40,5%),
- informacije in komunikacije (- 40,2%),
- javne storitve (- 39,5%),
- gradbeništvo (- 37,4%).

V predelovalnih dejavnostih se je povpraševanje po posojilih lani znižalo najmanj, za 9%, medtem ko je v ostalih dejavnostih padec znašal med 23% (trgovina) in 53% (finančno posredništvo). Opazna je določena korelacija med povpraševanjem po posojilih in gospodarsko rastjo v lanskem letu, saj se je povpraševanje po posojilih manj znižalo v dejavnostih, ki so dosegle višjo rast in bolj v tistih, ki so imele večji padec aktivnosti. Povezava je poleg predelovalnih dejavnosti opazna še v trgovini, prometu in skladiščenju, informacijah in komunikacijah, finančnem posredništvu, javnih storitvah.

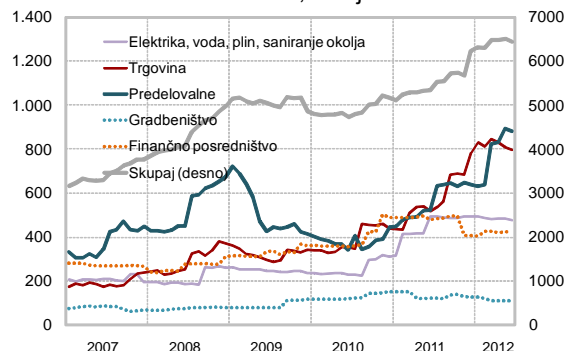
Slika 5: Povezava med rastjo povpraševanja in rastjo dodane vrednosti v letu 2011, v %

Opomba: A + B: kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo, C: predelovalne dejavnosti, D+E: elektrika, plin in voda, sanir. okolja, F: gradbeništvo, G: trgovina, H: promet in skladiščenje, I: gostinstvo, J: informacije in komunikacije, K: finančno posredništvo, L: poslovanje z nepremičninami, M+N: strokovne in dr.poslovne dej., OPQRS: javne storitve

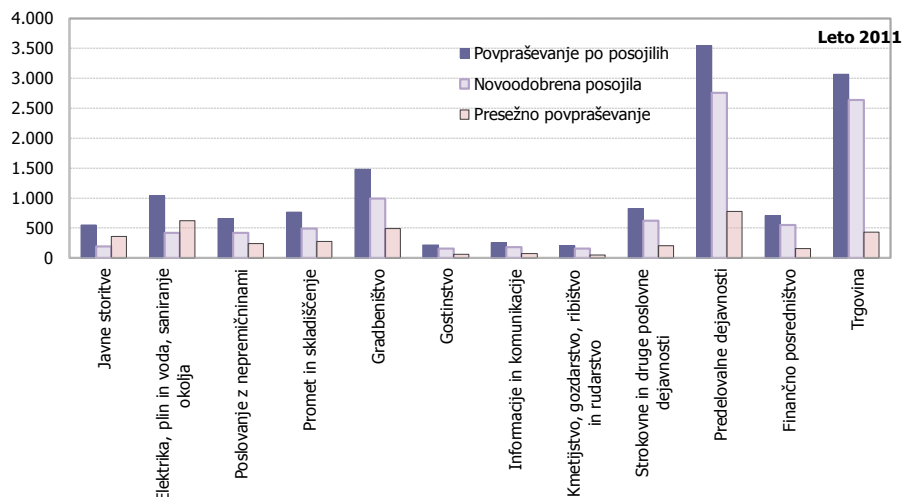
Vir: Anketa BS

Slika 6: Posojila, najeta v tujini, za nekatere dejavnosti nefinančnih družb, stanja v mio EUR

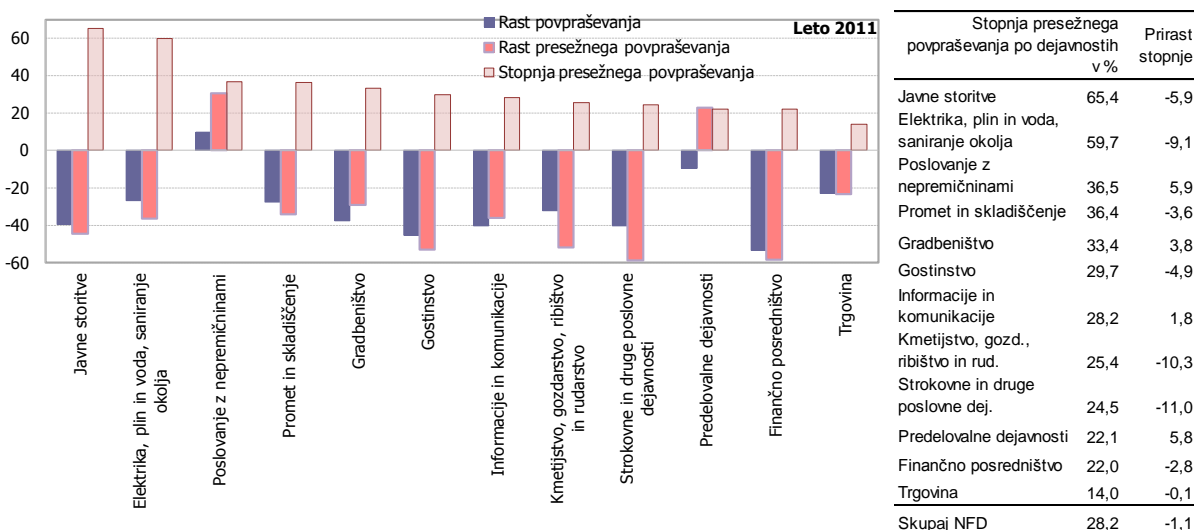

Kljub temu, da se je povpraševanje po posojilih v predelovalnih dejavnostih lani znižalo, obstoječe povpraševanje pa je imelo podlago v takratni gospodarski rasti, je stopnja presežnega povpraševanja v predelovalni dejavnosti narasla. Do nesklencev posojilnih pogodb je v predelovalnih dejavnostih prihajalo tako zaradi zaostrenih bančnih standardov, kot tudi zaradi zavračanja posojil s strani podjetij, ki se niso strinjala z bančnimi pogoji. Del teh posojil je bil realiziran v tujini, kar se kaže v večji rasti financiranja v tujini, ne le predelovalnih dejavnostih temveč tudi drugih panogah z intenzivnejšo gospodarsko rastjo.

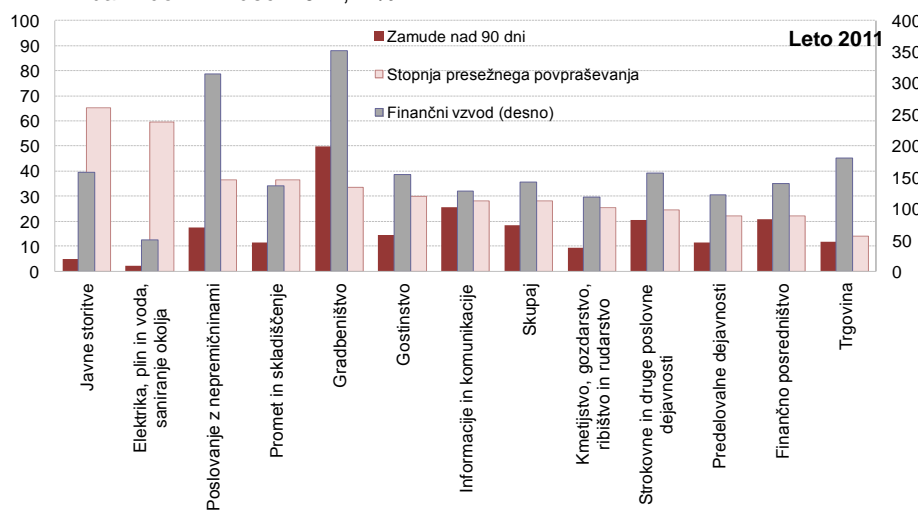
Slika 7: Povpraševanje po posojilih, novoodobrena posojila in presežno povpraševanje po dejavnostih v letu 2011 v mio EUR.

Slika 8: Rast povpraševanja, rast presežnega povpraševanja in stopnja presežnega povpraševanja v letu 2011, v %.

Slika 9: Stopnja presežnega povpraševanja, finančni vzvod in delež zamud nad 90 dni v razvrščenih terjatvah bank do NFD dec. 2011, v %.

Vir vseh slik na tej strani: Anketa BS, pri sliki 10 še BS, AJPES

Stopnja presežnega povpraševanja je bila lani v predelovalnih dejavnosti s 22,1% med nižjimi, je pa to ena redkih dejavnosti, v kateri je stopnja presežnega povpraševanja narasla, in sicer za 5,8 odstotnih točk. Stopnja je lani narasla še v gradbeništvu, poslovanju z nepremičninami ter informacijah in

komunikacijah, ki drugače od predelovalnih dejavnosti, predstavljajo dejavnosti z največjim kreditnim tveganjem za banke.

Stopnja presežnega povpraševanja je bila lani, podobno kot v letu 2010, najvišja v javnih storitvah (65,4%) in pri elektriki, plinu in vodi, saniranje okolja (59,7%), kar je verjetno povezano z večjo pogajalsko močjo podjetij iz teh panog pri iskanju različnih ponudb bank. Gradbeništvo je s stopnjo presežnega povpraševanja v višini 33,4% nekoliko nad povprečno stopnjo presežnega povpraševanja (28,2%). V tem primeru pa je razlog povečanja predvsem na strani bank in njihove nepripravljenosti kreditiranja teh bolj rizičnih panog.

Tabela 2: Struktura povpraševanja po posojilih in novoodobrenih posojil ter stopnja presežnega povpraševanja po dejavnostih, v %.

	2010			2011			I pol 2012		
	Povp. po posojilih	Novood. posojila	Stopnja presežnega a povp.	Povp. po posojilih	Novood. posojila	Stopnja presežnega a povp.	Povp. po posojilih	Novood. posojila	Stopnja presežnega a povp.
SKUPAJ (v mio EUR)	18.246	12.903	29,3	13.288	9.547	28,2	6.331	4.391	30,6
	Struktura v %			Struktura v %			Struktura v %		
Kmetijstvo, rudarstvo,	1,6	1,5	35,7	1,5	1,6	25,4	1,4	1,6	21,9
Predelovalne dejavnosti	21,4	25,3	16,3	26,6	28,9	22,1	26,0	29,7	20,9
Elektrika, plin in voda, san.okolje	7,7	3,4	68,8	7,8	4,4	59,7	12,7	9,2	49,8
Gradbeništvo	13,0	13,0	29,5	11,2	10,4	33,4	8,2	8,5	28,1
Trgovina	21,9	26,5	14,1	23,1	27,6	14,0	22,2	26,4	17,2
Promet in skladiščenje	5,8	4,9	40,0	5,7	5,1	36,4	4,9	3,8	45,3
Gostinstvo	2,2	2,1	34,7	1,7	1,6	29,7	2,2	1,7	47,3
Informacijske, komunikacijske dejavnosti	2,3	2,4	26,4	1,9	1,9	28,2	3,1	2,3	49,9
Finančno posredništvo	8,2	8,8	24,8	5,3	5,7	22,0	5,5	5,8	26,0
Poslovanje z nepremičninami	3,3	3,2	30,7	4,9	4,4	36,5	3,7	3,3	38,1
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	7,5	6,9	35,5	6,2	6,5	24,5	5,5	5,4	32,0
Javne storitve	4,9	2,0	71,3	4,1	2,0	65,4	4,5	2,2	66,5
Skupaj	100,0	100,0	29,3	100,0	100,0	28,2	100,0	100,0	30,6

Vir: Anketa BS

Povpraševanje po posojilih glede na vrsto posojil³

Znižanje povpraševanja po posojilih v letu 2011 se je močno razlikovalo glede na vrsto posojila. Povpraševanje po posojilih za investicije se je znižalo za 28%, po posojilih za tekoče poslovanje za 25,8%, po drugih posojilih za 23,5%. Nasprotno se je povpraševanje po posojilih za restrukturiranje lani povečalo za 14,6%. V letu 2010 so poleg posojil za restrukturiranje naraščala tudi posojila za investicije.

Tabela 3: Rast povpraševanja po vrstah posojil v letu 2011, v %.

	Bančni sistem skupaj	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v večinski tuji lasti
Skupaj povpraševanje:	-27,2	-29,6	-28,2	-21,5
1. za restrukturiranje	14,6	10,7	78,4	9,9
2. za investicije	-28,0	-40,5	-25,3	-11,5
3. za tekoče poslovanje	-25,8	-26,8	-31,2	-20,5
4. drugo	-23,5	-37,2	-46,8	6,9

Vir: Anketa BS

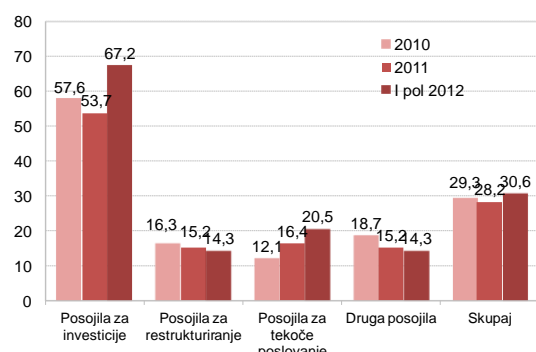
Povpraševanje po posojilih za restrukturiranje odraža težave podjetij z odplačevanjem obstoječih dolgov in naraščanje zamud pri njihovih odplačilih. Na velik porast povpraševanja po teh posojilih je pokazala tudi lanskoletna anketa. Največji porast povpraševanja po kreditih za restrukturiranje je bil v skupini majhnih domačih bank, za 78,4%, v ostalih dveh skupinah pa približno za desetino⁴.

³ Stopnje presežnega povpraševanja po vrstah posojil so ocenjene na podlagi odgovorov o zavrnjenih posojilih, ki pa ne pojasnjujejo vseh zavrnjenih posojil. Zato se tako izračunani agregati ne ujemajo s skupnimi agregati.

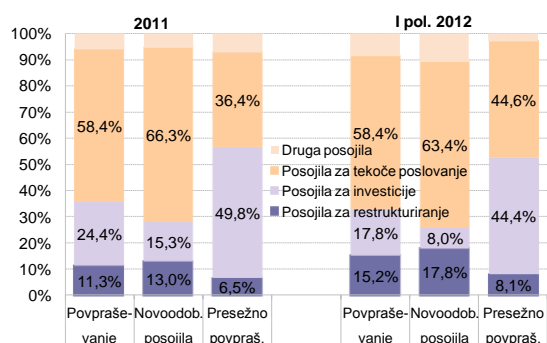
⁴ V letu 2010 je bila največja rast po tovrstnih posojilih pri velikih domačih bankah, 95,5%, medtem ko je bila rast povpraševanja za restrukturiranje pri majhnih domačih bankah le 16,0%.

Negativni trendi se nadaljujejo tudi v prvem polletju 2012. Obseg povpraševanja se povečuje le pri posojilih za restrukturiranje, z medletnim porastom za 32,9%. Poglobljanje gospodarske krize in negativna poslovna pričakovanja se odražajo v nadaljnjem pospešenem upadanju povpraševanja po posojilih za investicije, za 42,2%, ter po posojilih za tekoče poslovanje, za 18,1%.

Slika 10: Stopnja presežnega povpraševanja po vrstah posojil v %

Slika 11: Struktura povpraševanja, novoodobrenih posojil in presežnega povpraševanja v %

Vir: Anketa BS

Stopnja presežnega povpraševanja je najvišja v segmentu posojil za investicije; v letu 2010 je bila ta v višini 57,6%, lani se je znižala na 53,7%, v prvem polletju 2012 pa ponovno narasla, na 67,2%. Najnižja stopnja presežnega povpraševanja je zabeležena v skupini posojil za restrukturiranje, 15,2% v letu 2011 in 14,3% v prvi polovici 2012.

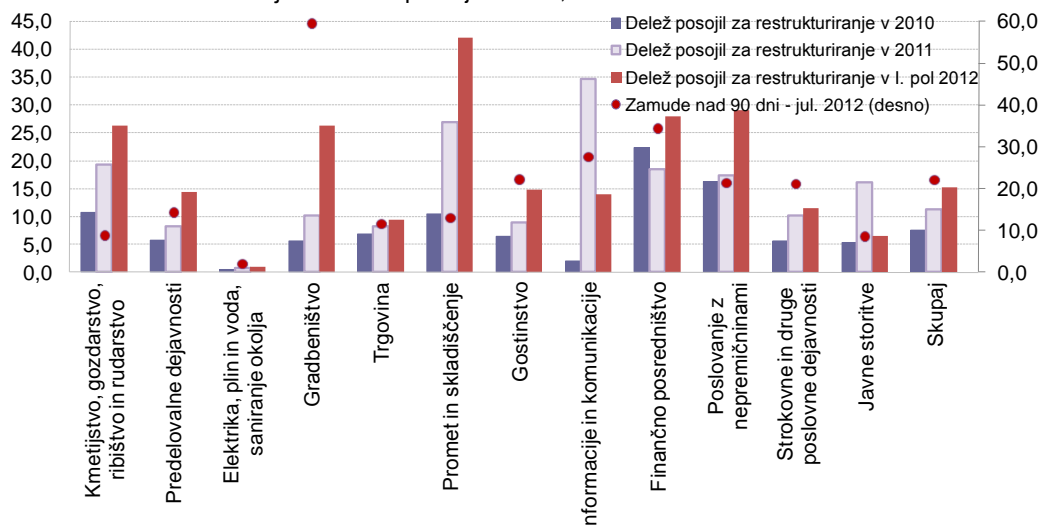
V strukturi povpraševanja po posojilih imajo tako kot v letu 2010 največji delež posojila za tekoče poslovanje (58,4%), ki prevladujejo tudi v strukturi novoodobrenih posojil v letu 2011 (66,3%). Visok delež posojil za tekoče poslovanje je posledica njihove krajše ročnosti in posledično večje frekvence zahtevkov po teh posojilih, kot to velja za praviloma bolj dolgoročna posojila za investicije. Posojila za investicije pomenijo manj kot četrtino v povpraševanju po posojilih (podobno v letu 2010), vendar je zaradi visoke stopnje zavračanja teh zahtevkov njihov delež v presežnem povpraševanju občutno višji (54,2%).

V prvem polletju 2012 je opazen velik porast deleža posojil za tekoče poslovanje v strukturi presežnega povpraševanja (s 36,4% v 2011 na 44,6% v 2012), medtem ko se je trend obrnil v primeru posojil za investicije (z 49,8% v 2011 na 44,4% v 2012).

Po dejavnostih

Čeprav je povpraševanje po posojilih za restrukturiranje povezano s težavami pri odplačevanju posojil pri bankah, pa iz anketnih podatkov ta povezava ni tako očitna, vsaj v dejavnosti gradbeništva ne. Delež posojil za restrukturiranje v celotnem povpraševanju po posojilih te dejavnosti je znašal lani le 10% (v prvi polovici 2012 je sicer močno narasel). Nekoliko močnejša povezava med deležem zamud nad 90 dni in deležem restrukturiranih posojil je v dejavnostih informacije in komunikacije, finančno posredništvo in poslovanje z nepremičninami. Po drugi strani pa banke poročajo o visokem deležu posojil za restrukturiranje v dejavnostih promet in skladiščenje ter kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo, ki so v spodnji polovici dejavnosti po daljših zamudah pri bankah.

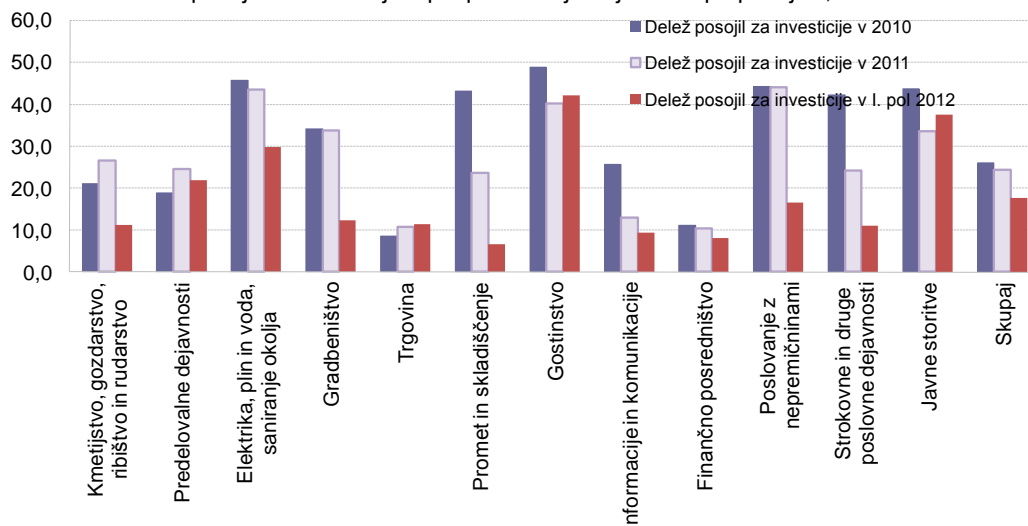
Slika 12: Delež posojil za restrukturiranje v povpraševanju dejavnosti po posojilih in delež zamud nad 90 dni v razvrščenih terjatvah bank po dejavnostih, v %.

Vir: Anketa BS

Povpraševanje po posojilih za investicije se je lani povečalo le v predelovalnih dejavnostih, za 21,3%, v vseh ostalih enajstih dejavnostih pa se je obseg tega povpraševanja skrčil, najbolj v strokovnih in drugih poslovnih dejavnostih (- 62,1%), v prometu in skladiščanju (- 59,2%) ter v informacijah in komunikacijah (- 59,3%). Iz podatkov o strukturi povpraševanja po dejavnostih je moč razbrati korelacijo med povečanjem povpraševanja po posojilih za restrukturiranje in zmanjševanjem povpraševanja po posojilih za investicije v nekaterih dejavnostih (npr. v informacijah in komunikacijah ter prometu in skladiščanju).

Slika 13: Delež posojil za investicije v povpraševanju dejavnosti po posojilih, v %.

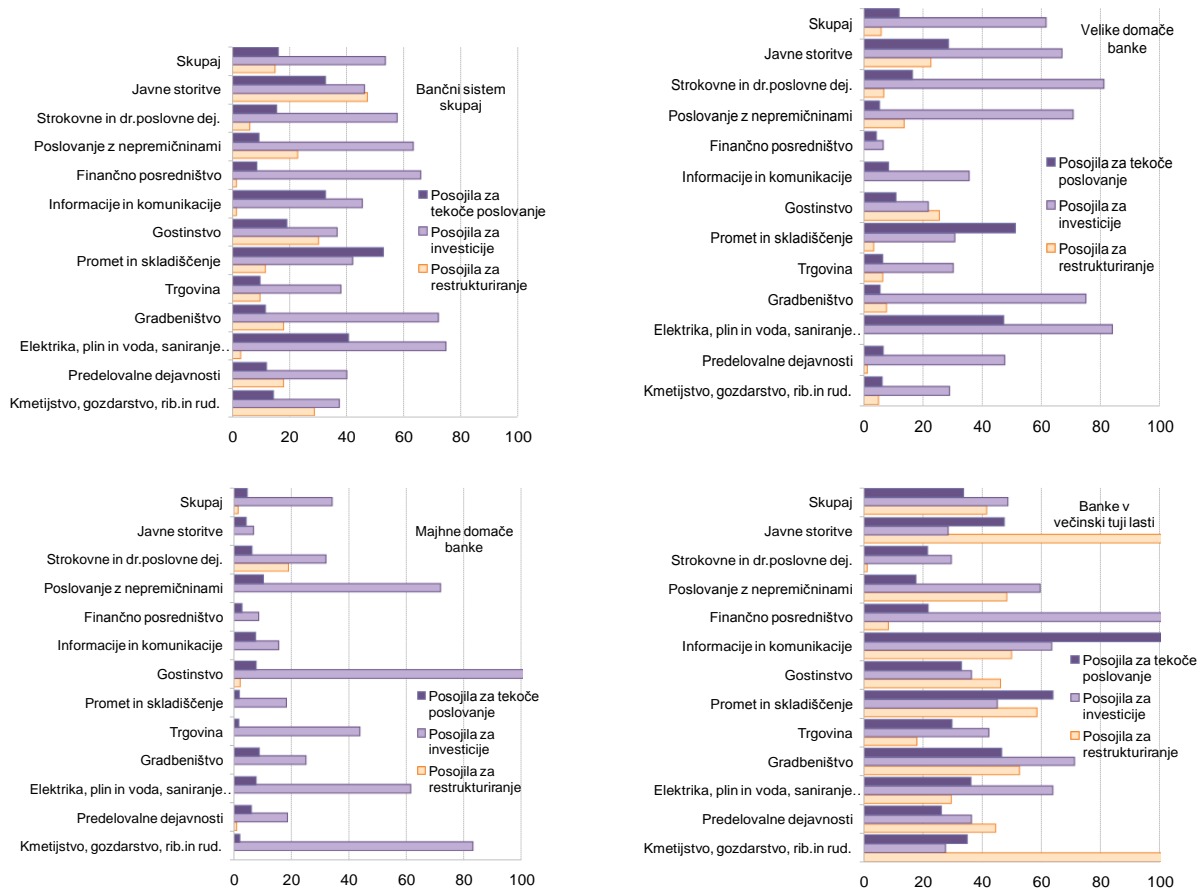

Vir: Anketa BS

Stopnje presežnega povpraševanja oz. stopnje zavrnitev so praviloma najvišje pri bankah v večinski tuji lasti, tako glede na dejavnost kot tudi na vrsto posojil.

Stopnje presežnega povpraševanja po posojilih za investicije so visoke v večini dejavnosti in v vseh skupinah bank. Prošnje gradbenih podjetij za posojila za investicije so pri tujih bankah zavrnjene v 71,2% in pri velikih domačih v 74,8%. Zelo visoke stopnje presežnega povpraševanja so pri posojilih za restrukturiranje pri tujih bankah, kjer je stopnja presežnega povpraševanja dosegla 42%, pri bankah v večinski domači lasti pa znaša 6% (velike banke) in 2% (majhne banke), kar pritrjuje domnevi, da se tuje banke hitreje znebijo slabega portfelja in slabih komitentov, oziroma jih ne ohranjajo v svojem portfelju s stalnim podaljševanjem oziroma restrukturiranjem nedonosnih posojil.

Slika 14: Stopnja presežnega povpraševanja po vrstah posojil, skupinah bank in dejavnostih za leto 2011, v %⁵.

Vir: Anketa BS

Vzroki za zavrnitev posojil, ki jih navajajo banke

Lani so banke podobno kot v letu 2010 kot glavni razlog za zavrnitev posojil navajale nestrinjanje stranke s pogoji (32,7%) in slabo boniteto komitenta (31,9%). Slednje je poleg neustreznega zavarovanja najbolj pogost razlog za zavrnitev posojil pri majhnih domačih bankah. Pri bankah v večinski tuji lasti izstopa predvsem slaba boniteta (50,5%), medtem ko je glavni razlog za zavrnitev v velikih domačih bankah nestrinjanje stranke s pogoji (35,7%).

Vzroki za zavračanje posojil se razlikujejo glede na vrsto posojila. V primeru posojil za restrukturiranje je v skupinah majhnih domačih bank in bank v večinski tuji lasti glavni razlog za zavrnitve slaba boniteta komitenta (99,4% in 71,8%), kar je pričakovano glede na to, da prihajajo zahtevki za ta posojila praviloma od podjetij, ki ne premorejo odplačevanja posojil po sklenjenih pogojih. V velikih domačih bankah pa med vzroki za zavračanje posojil za prestrukturiranje prevladuje neustrezno zavarovanje.

Pri vzrokih za zavračanje posojil za investicije se pri majhnih domačih bankah kot pglavitni razlog navaja neustrezno zavarovanje (37,8%). Banke v večinski tuji lasti za zavrnitev posojil za investicije izpostavljajo slabo boniteto komitenta (46,3%), velike domače banke pa predvsem nestrinjanje komitenta s pogoji (24,5%). Kot pomemben vzrok zavrnitve posojil za investicije se pri domačih bankah pojavlja tudi neperspektiven projekt, pri velikih bankah 19,8% in pri majhnih 28,3%.

Najpogostejša razloga za zavrnitev zahtevkov za posojila za tekoče poslovanje sta nestrinjanje stranke s pogoji (pri velikih bankah 54,7%) in slaba boniteta komitenta (40,3%), pri bankah v večinski tuji lasti sta oba vzroka skoraj enako močna (48,5% in 42,3%).

⁵ Stopnje presežnega povpraševanja po vrstah posojil so ocenjene na podlagi odgovorov o zavrnjenih posojilih, ki so nepopolni. Zato se na najnižji ravni poročanja, po vrstah posojil po dejavnostih, pojavljajo stopnje presežnega povpraševanja nad 100, ki jih v slikah ne prikazujemo.

V prvi polovici letošnjega leta je med razlogi za zavrnitev posojil pri majhnih domačih bankah opazno narastel delež zavrnitev zaradi previsoke izpostavljenosti do komitenta, na 17% vsega povpraševanja po posojilih te skupine bank (delež je pri ostalih skupinah bank nizek). Pri velikih domačih bankah se je močno povečalo zavračanje posojil za prestrukturiranje zaradi slabe bonitete komitenta, ki je sicer pri ostalih skupinah bank bil že lani prevladujoč razlog za neskljenitev pogodb za prestrukturiranje posojil.

Tabela 4: Vzroki za zavrnitev posojil po vrstah posojil in skupinah bank v letu 2011 in v prvi polovici 2012, v %.

	Posojila za restrukturiranje		Posojila za investicije		Posojila za tekoče poslovanje		Druga posojila		Posojila skupaj	
	2011	I pol 2012	2011	I pol 2012	2011	I pol 2012	2011	I pol 2012	2011	I pol 2012
VELIKE DOMAČE BANKE										
neustrezno zavarovanje	44,5	5,9	6,3	24,8	10,7	10,7	33,5	42,0	9,7	16,8
neperspektiven projekt	0,2	4,9	19,8	3,0	2,0	17,9	0,0	0,0	11,9	10,2
kreditna nesposobnost komitenta*	9,9	1,8	5,2	4,5	4,9	8,5	12,5	9,0	5,4	6,2
slaba boniteta komitenta	16,8	61,2	14,3	19,9	5,9	15,8	9,6	8,5	11,0	21,1
previsoka izpostavljenost do komitenta	1,2	3,0	8,4	8,2	3,4	8,8	21,5	0,0	6,3	7,9
nestrinjanje stranke s pogoji	11,2	8,4	24,5	33,6	54,7	30,3	12,5	2,7	35,7	29,5
drugo	16,1	14,7	21,6	6,1	18,3	8,0	10,4	37,9	19,9	8,2
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
MALE BANKE										
neustrezno zavarovanje	0,6	0,0	37,8	38,0	27,9	16,4	19,2	0,0	31,9	24,0
neperspektiven projekt	0,0	0,0	28,3	11,0	4,2	1,3	50,6	34,0	21,1	5,6
kreditna nesposobnost komitenta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
slaba boniteta komitenta	99,4	100,0	22,2	30,1	40,3	63,2	30,2	66,0	31,1	51,2
previsoka izpostavljenost do komitenta	0,0	0,0	2,8	16,4	7,0	18,2	0,0	0,0	4,0	17,0
nestrinjanje stranke s pogoji	0,0	0,0	3,1	4,0	7,1	0,4	0,0	0,0	4,1	1,7
drugo	0,0	0,0	5,8	0,6	13,3	0,5	0,0	0,0	7,8	0,5
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TUJE BANKE										
neustrezno zavarovanje	5,2	0,8	1,5	4,1	1,6	6,0	0,1	0,2	1,7	4,4
neperspektiven projekt	0,0	9,3	2,4	7,3	2,0	0,9	3,9	0,0	2,2	4,6
kreditna nesposobnost komitenta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
slaba boniteta komitenta	71,8	42,8	46,3	30,8	42,3	52,2	71,2	49,8	50,5	41,3
previsoka izpostavljenost do komitenta	0,8	0,5	0,7	3,9	0,9	0,9	1,3	0,0	0,9	2,2
nestrinjanje stranke s pogoji	18,3	23,1	24,7	27,9	48,5	38,0	19,7	47,8	31,6	32,4
drugo	3,9	23,6	24,4	26,1	4,6	2,1	3,7	2,1	13,1	15,1
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
SKUPAJ BANKE IN HRANILNICE										
neustrezno zavarovanje	15,0	3,4	5,0	15,5	6,8	9,1	3,5	11,5	6,2	11,6
neperspektiven projekt	0,0	7,0	12,1	5,3	2,1	10,2	5,0	1,0	7,2	7,5
kreditna nesposobnost komitenta	2,5	1,0	2,7	2,2	2,4	4,6	1,0	2,4	2,5	3,2
slaba boniteta komitenta	58,3	52,5	29,0	25,4	24,3	33,0	64,8	39,2	31,9	31,3
previsoka izpostavljenost do komitenta	0,9	1,8	4,7	6,5	2,3	6,2	3,0	0,0	3,5	5,8
nestrinjanje stranke s pogoji	16,3	15,4	23,9	29,9	50,5	31,7	18,5	34,2	32,7	29,7
drugo	6,9	18,9	22,4	15,2	11,5	5,2	4,2	11,7	16,1	11,0
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* v "kreditni nesposobnosti komitenta" je ena banka združila vzroka: slaba boniteta komitenta in previsoka izpostavljenost do komitenta
Vir: Anketa BS

V kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in rudarstvu med vzroki za zavrnitev financiranja prevladujejo neperspektivni projekti, ki so vzrok tudi za več kot desetino zavrnitev v dejavnosti gradbeništva (14,3%) in dejavnosti elektrika, plin, voda in saniranje okolja (12,6%). Na drugi strani podoben delež v gostinstvu (10,8%) in poslovanju z nepremičninami (14,8%) predstavlja previsoka izpostavljenost do komitenta.

Poudariti je potrebno nizek delež nestrinjanja stranke s pogoji med vzroki za zavrnitev posojil pri podjetjih iz gradbeništva (4,7%) in poslovanja z nepremičninami (6,4%), v teh dejavnostih je glavni razlog za zavrnitev slaba boniteta komitenta. Slednja ima največji delež med dejavnostmi (54,0%) prav v dejavnosti poslovanje z nepremičninami. Zavračanje posojil zaradi nestrinjanja prosilca s

bančnimi pogoji pa je visoko v predelovalnih dejavnostih (40,9%), dejavnosti elekrika, plin, voda in saniranje okolja (48,9%), dejavnostih, ki se zaradi boljše bonitete lahko poslužujejo tudi drugih virov financiranja.

Tabela 5: Vzroki za zavrnitev posojil po dejavnostih nefinančnih družb v letu 2011 in v prvi polovici 2012, v %.

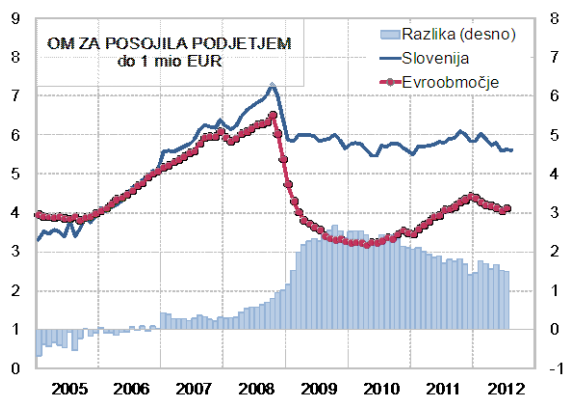
Bančni sistem skupaj	Neustrezno zavarovanje	Neperspektiven projekt	Kreditna nesposobnost komitenta	Slaba boniteta komitenta	Previsoka izpostavljenost do komitenta	Nestrinjanje stranke s pogoji	Drugo	SKUPAJ
2011								
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	7,9	22,0	7,1	35,7	0,3	25,1	1,8	100,0
Predelovalne dejavnosti	4,1	7,9	1,7	31,6	5,0	40,9	8,8	100,0
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	2,5	12,6	0,9	11,5	2,7	48,9	20,8	100,0
Gradbeništvo	9,1	14,3	2,7	38,1	1,7	4,7	29,4	100,0
Trgovina	7,0	1,1	2,3	44,9	3,0	37,5	4,1	100,0
Promet in skladiščenje	4,4	1,5	0,4	21,7	0,0	43,7	28,4	100,0
Gostinstvo	13,8	1,6	6,1	48,8	10,8	14,4	4,4	100,0
Informacije in komunikacije	5,0	0,9	5,7	37,8	1,2	37,8	11,6	100,0
Finančno posredništvo	9,5	0,0	0,0	45,7	0,2	27,6	17,2	100,0
Poslovanje z nepremičninami	13,2	4,3	4,0	54,0	14,8	6,4	3,3	100,0
Strokovne in druge poslovne dej.	3,7	10,3	10,0	23,3	0,9	34,7	17,0	100,0
Javne storitve	8,0	2,4	0,3	26,6	3,3	33,4	25,9	100,0
Skupaj nefinančne družbe	6,2	7,2	2,5	31,9	3,5	32,7	16,1	100,0
I. pol. 2012								
Bančni sistem skupaj	Neustrezno zavarovanje	Neperspektiven projekt	Kreditna nesposobnost komitenta	Slaba boniteta komitenta	Previsoka izpostavljenost do komitenta	Nestrinjanje stranke s pogoji	Drugo	SKUPAJ
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	11,0	0,0	2,4	51,4	0,0	25,7	9,5	100,0
Predelovalne dejavnosti	5,6	5,9	4,5	23,4	4,8	52,4	3,4	100,0
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	22,9	0,1	2,1	32,1	4,5	23,2	15,2	100,0
Gradbeništvo	7,0	5,9	8,8	39,9	4,0	25,2	9,2	100,0
Trgovina	9,6	1,2	5,1	38,7	11,8	24,5	9,0	100,0
Promet in skladiščenje	8,0	0,3	0,7	41,0	0,3	37,3	12,4	100,0
Gostinstvo	12,8	4,7	1,8	31,1	10,7	11,1	27,9	100,0
Informacije in komunikacije	10,1	67,7	3,6	12,2	1,2	4,9	0,3	100,0
Finančno posredništvo	14,3	0,0	0,0	21,8	28,4	35,2	0,2	100,0
Poslovanje z nepremičninami	0,1	8,8	0,4	40,0	7,1	35,1	8,5	100,0
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	2,6	21,0	3,9	29,8	0,7	7,2	34,9	100,0
Javne storitve	16,1	0,0	0,8	27,3	2,4	39,4	13,9	100,0
Skupaj nefinančne družbe	11,6	7,5	3,2	31,3	5,8	29,7	11,0	100,0

Vir: Anketa BS

Tudi podatki za prvo polletje 2012 kažejo podobno sliko. Kot najpogostejši razlog za zavrnitev posojil banke navajajo slabo boniteto komitenta (31,3%), sledi pa ji nestrinjanje stranke s pogoji (29,7%). Delež slednjega se je v primerjavi z letom 2011 zmanjšal, povečal pa se je delež neustrezno zavarovanih posojil (s 5,7% v 2011 na 11,6% v prvi polovici 2012).

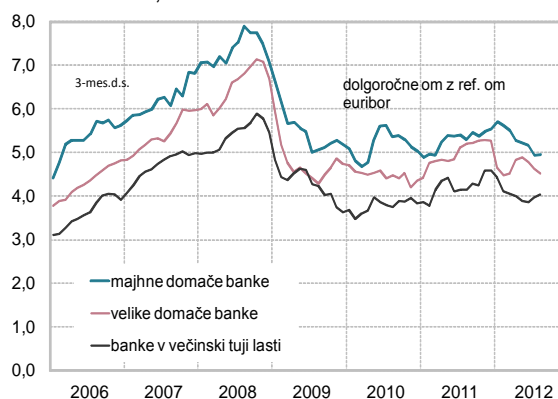
Razlike v obrestnih merah za posojila pri bankah so delno vplivale na preusmerjanje dela povpraševanja od domačih (predvsem velikih bank) k bankam v večinski tuji lasti. Relativno višje obrestne mere v primerjavi z bankami v evroobmočju so tudi razlog za nestrinjanje strank s pogoji bank. Obrestne mere za novoodobrena dolgoročna posojila so bila lani pri bankah v večinski tuji lasti v povprečju za 0,2 odstotne točke nižje kot v velikih bankah in za 0,5 odstotne točke nižje kot pri majhnih bankah. Kljub temu je zavračanje posojil pri majhnih bankah zaradi nestrinjanja prosilca s pogoji zelo nizko, verjetno zato ker že banke v tej skupini večji delež povpraševanja zavrnejo iz drugih razlogov.

Slika 15: Primerjava obrestnih mer za novoodobrena posojila podjetjem med bankami v Sloveniji in v evroobmočju, v %

Vir: BS, ECB, Anketa BS,

Slika 16: Obrestne mere za novoodobrena dolgoročna posojila podjetjem pri bankah po skupinah bank, v %

Pri nestrinjanju stranke s pogoji izstopajo v letošnji prvi polovici leta predelovalne dejavnosti, v katerih je delež nestrinjanj strank presegel polovico v strukturi vzrokov za zavrnitev posojil v tej dejavnosti. Pri velikih domačih bankah je ta delež dosegel že 60%. Porast zadolževanja predelovalnih dejavnosti v tujini kaže, da se del kreditno sposobnega povpraševanja po posojilih zaradi togih pogojev pri domačih bankah seli drugam, banke pa s tem zamujajo priložnost za izboljšanje kakovosti svojih portfeljev.

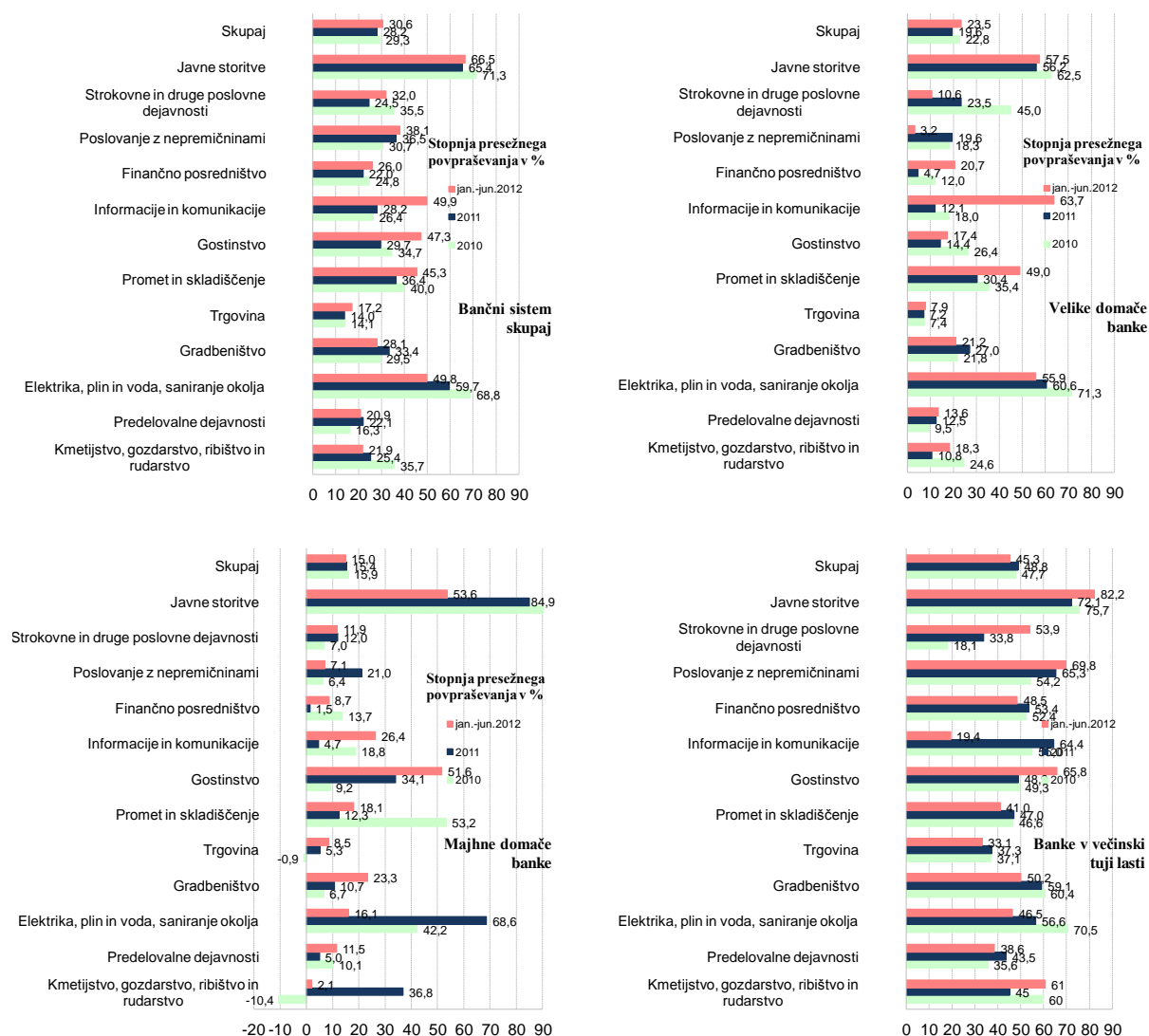
PRILOGA

Tabela - priloga 1: Povpraševanje, novoodobrena posojila, presežno povpraševanje in stopnja presežnega povpraševanja nefinančnih družb po posojilih, skupaj in po skupinah bank, v mio EUR in v %.

	Velike domače banke			Majhne domače banke			Banke v večinski tuji lasti			Bančni sistem skupaj		
	2010	2011	I pol 2012	2010	2011	I pol 2012	2010	2011	I pol 2012	2010	2011	I pol 2012
Povpraševanje po posojilih	11.561	8.144	3.569	1.520	1.091	490	5.165	4.053	2.272	18.246	13.288	6.331
Novoodobrena posojila	8.925	6.548	2.731	1.278	923	417	2.701	2.075	1.244	12.903	9.547	4.391
Presežno povpraševanje	2.636	1.595	838	242	168	73	2.464	1.978	1.028	5.342	3.742	1.940
Stopnja presežnega povpraševanja	22,8	19,6	23,5	15,9	15,4	15,0	47,7	48,8	45,3	29,3	28,2	30,6

Vir: Anketa BS

Slika - priloga 1: Stopnja presežnega povpraševanja po dejavnostih po skupinah bank v letih 2010, 2011 in prvem polletju 2012, v %.

Vir: Anketa BS

Tabela - priloga 2: Vzroki za zavrnitev posojil po dejavnosti nefinančnih družb v letu 2011 po skupinah bank, v %.

Velike domače banke	Neustrezno zavarovanje	Neperspektiven projekt	Kreditna nesposobnost komitenta	Slaba boniteta komitenta	Previsoka izpostavljenost do komitenta	Nestrinjanje stranke s pogoji	Drugo	SKUPAJ
2011								
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	15,0	12,7	30,6	5,3	0,0	32,6	3,8	100,0
Predelovalne dejavnosti	7,2	15,8	4,4	12,8	9,7	39,6	10,4	100,0
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	1,3	17,5	1,4	11,4	4,1	55,4	8,8	100,0
Gradbeništvo	13,2	23,3	4,7	12,1	2,3	2,1	42,3	100,0
Trgovina	14,2	2,1	8,0	8,8	6,3	57,0	3,6	100,0
Promet in skladiščenje	7,2	0,1	0,9	1,1	0,0	71,5	19,2	100,0
Gostinstvo	22,3	0,9	23,8	10,0	38,2	2,4	2,3	100,0
Informacije in komunikacije	25,0	0,1	30,4	23,9	0,8	10,1	9,7	100,0
Finančno posredništvo	53,5	0,0	0,1	0,3	0,0	31,2	14,9	100,0
Poslovanje z nepremičninami	30,4	0,0	11,2	9,4	41,2	1,5	6,2	100,0
Strokovne in druge poslovne dej.	3,4	8,8	14,2	12,5	0,3	37,7	23,1	100,0
Javne storitve	13,9	1,4	0,6	14,3	5,9	16,1	47,7	100,0
Skupaj nefinančne družbe	9,7	11,9	5,4	11,0	6,3	35,7	19,9	100,0
Banke v večinski tuji lasti	Neustrezno zavarovanje	Neperspektiven projekt	Kreditna nesposobnost komitenta	Slaba boniteta komitenta	Previsoka izpostavljenost do komitenta	Nestrinjanje stranke s pogoji	Drugo	SKUPAJ
2011								
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	0,0	14,0	0,0	55,0	0,0	29,5	1,5	100,0
Predelovalne dejavnosti	1,2	2,2	0,0	43,5	1,9	43,1	8,0	100,0
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	2,2	1,4	0,0	11,6	0,0	38,4	46,5	100,0
Gradbeništvo	2,2	2,3	0,0	74,2	0,5	8,7	12,1	100,0
Trgovina	2,5	0,4	0,0	60,8	1,3	30,6	4,3	100,0
Promet in skladiščenje	1,8	2,5	0,0	36,6	0,0	24,0	35,0	100,0
Gostinstvo	6,0	0,4	0,0	70,8	1,5	20,4	0,9	100,0
Informacije in komunikacije	0,0	1,1	0,0	40,9	1,3	44,6	12,1	100,0
Finančno posredništvo	1,3	0,0	0,0	53,5	0,2	27,3	17,7	100,0
Poslovanje z nepremičninami	1,3	3,3	0,0	84,9	0,1	8,6	1,8	100,0
Strokovne in druge poslovne dej.	0,6	10,1	0,0	53,0	0,4	33,1	2,8	100,0
Javne storitve	0,9	3,5	0,0	40,3	0,3	55,1	0,0	100,0
Skupaj nefinančne družbe	1,7	2,2	0,0	50,5	0,9	31,6	13,1	100,0
Majhne domače banke	Neustrezno zavarovanje	Neperspektiven projekt	Kreditna nesposobnost komitenta	Slaba boniteta komitenta	Previsoka izpostavljenost do komitenta	Nestrinjanje stranke s pogoji	Drugo	SKUPAJ
2011								
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	25,5	62,4	0,0	10,1	2,0	0,0	0,0	100,0
Predelovalne dejavnosti	21,4	14,2	0,0	52,1	2,7	9,6	0,0	100,0
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	41,4	19,5	0,0	15,1	0,0	0,0	24,0	100,0
Gradbeništvo	31,4	1,3	0,0	45,0	5,7	2,4	14,1	100,0
Trgovina	44,1	7,4	0,0	36,3	9,6	0,2	2,3	100,0
Promet in skladiščenje	50,2	2,0	0,0	18,1	1,8	0,0	28,0	100,0
Gostinstvo	40,9	10,8	0,0	10,3	0,0	7,3	30,8	100,0
Informacije in komunikacije	33,9	0,0	0,0	54,5	1,1	10,6	0,0	100,0
Finančno posredništvo	79,7	0,0	0,0	20,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Poslovanje z nepremičninami	30,2	45,6	0,0	9,5	0,0	14,5	0,1	100,0
Strokovne in druge poslovne dej.	21,9	32,3	0,0	33,8	11,5	0,2	0,4	100,0
Javne storitve	6,5	5,7	0,0	87,8	0,0	0,0	0,0	100,0
Skupaj nefinančne družbe	31,9	21,1	0,0	31,1	4,0	4,1	7,8	100,0

Vir vseh tabel na tej strani: Anketa BS